

Lička, Milan; Tempír, Zdeněk

Příspěvek k neolitickému osídlení Kosoře, okr. Praha-západ

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. M, Řada archeologická. 1999, vol. 48, iss. M4, pp. [31]-39

ISBN 80-210-2308-2

ISSN 1211-6327

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/113851>

Access Date: 23. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MILAN LIČKA — ZDENĚK TEMPÍR

PŘÍSPĚVEK K NEOLITICKÉMU OSÍDLENÍ KOSOŘE, OKR. PRAHA-ZÁPAD

Úvod

Na základě průzkumu a hlášení S. Vencla z r. 1969 a 1970 provedlo prehistorické a protohistorické oddělení Národního muzea v období od 12. května do 16. června 1970 záchranný výzkum polykulturní lokality na území obce Kosoř, okr. Praha-západ, v trati „Nad Staňkovnou“. Výzkum se uskutečnil na ploše, na které tehdy probíhala skrývka nadložních vrstev s cílem připravit terén k těžbě písku pro Českomoravský průmysl kamene, n.p. (Slabina-Lička 1970).

Pískovna byla založena na třetihorní terase Berounky na ppč. 348, 350 a 351, tj. na území hraničícím se sousedním katastrem obce Radotín. Jednalo se plochu přibližně obdélníkovitého tvaru o velikosti nejméně 2 ha. Na jihu byla vymezena hranou terasy prudce se svažující do údolí Berounky, na severu silnicí Radotín — Třebotov a na východě zastavěnou plochou s několika domky a chatami patřícími již k Radotínu. Odkrytá plocha byla rovná a zvětší části mírně klesala k severu. Podloží v těchto místech tvořila jílovitá zemina světle hnědé až načervenalé barvy, mírně prostoupená pískem, z malé části pak čistý písek (na okraji svahu v prostoru parcely č. 350). Při skrývce nadložních vrstev byla skrejprem odstraněna nejen ornice (síla cca 40 cm), ale místy i část pod ní ležící jílovité vrstvy. Objekty byly zjištěny téměř na celé ploše budoucí pískovny.

Všechny zkoumané nebo jen zaevidované objekty jsou sídlištního charakteru. Pokud se daly kulturně určit, patří neolitu (kultura s lineární keramikou, výjimečně — a to spíše jako příměs — i kultura s vypíchanou keramikou), eneolitu (kultura nálevkovitých pohárů), mladší a pozdní době bronzové (knovízská kultura, štitarský typ), mladší době halštatské a ranému středověku (pražský typ, hradištní doba). V jv. rohu odkryté plochy vyzvedl S. Vencel křemennou valounovou středopaleolitickou industrii a rohovcovou mezolitickou industrii (podzim 1970 a jaro 1971). Nálezy pocházejí z 30–80 cm silné vrstvy váteho písku na povrchu staré terasy (Vencel 1970, 51).

Pokud jde o neolit, popř. eneolit, naprostá většina jam v úrovni půdorysu má podlouhlý a oválný tvar, delší osou orientovaný přibližně ve směru SZ-JV. Po-

měrně časté jsou i jámy kruhového půdorysu, z nichž některé podle svého charakteristického tvaru sloužily jako jámy zásobní. Ačkoli byly zjištěny i objekty kruhového tvaru malých rozměrů, vesměs interpretovatelné jako kúlové jamky, nepodařilo se z nich vytvořit žádný známý půdorys. Jak již bylo řečeno výše, z důvodu nadměrné a nepravidelně hluboké skrývky, která nebyla vyvolána archeologickým výzkumem, mělké objekty, mezi něž patří kúlové jamky, se zachovaly ve velmi omezené míře a selektivně. Z jiných objektů se podařilo odkrýt několik pozůstatků pecních struktur oválného půdorysu, z nichž některé pocházejí z jednokomorových kupolovitých hliněných pecí, někdy s kamenným dlážděním převrstveným hliněným výmazem charakteristické struktury a zbarvení. Existenci nadzemní stavební struktury naznačuje jednak na několika místech přerušený základový žlab v délce takřka 66 m, orientovaný přibližně ve směru SZ-JV (stopa po ohradě palisádového typu?), jednak obdélníkovitý útvar na obou delších stranách tvořený základovými žlaby stejné orientace jako výše, s nímž zřejmě souvisí i několik uvnitř se nacházejících kúlových jamek.

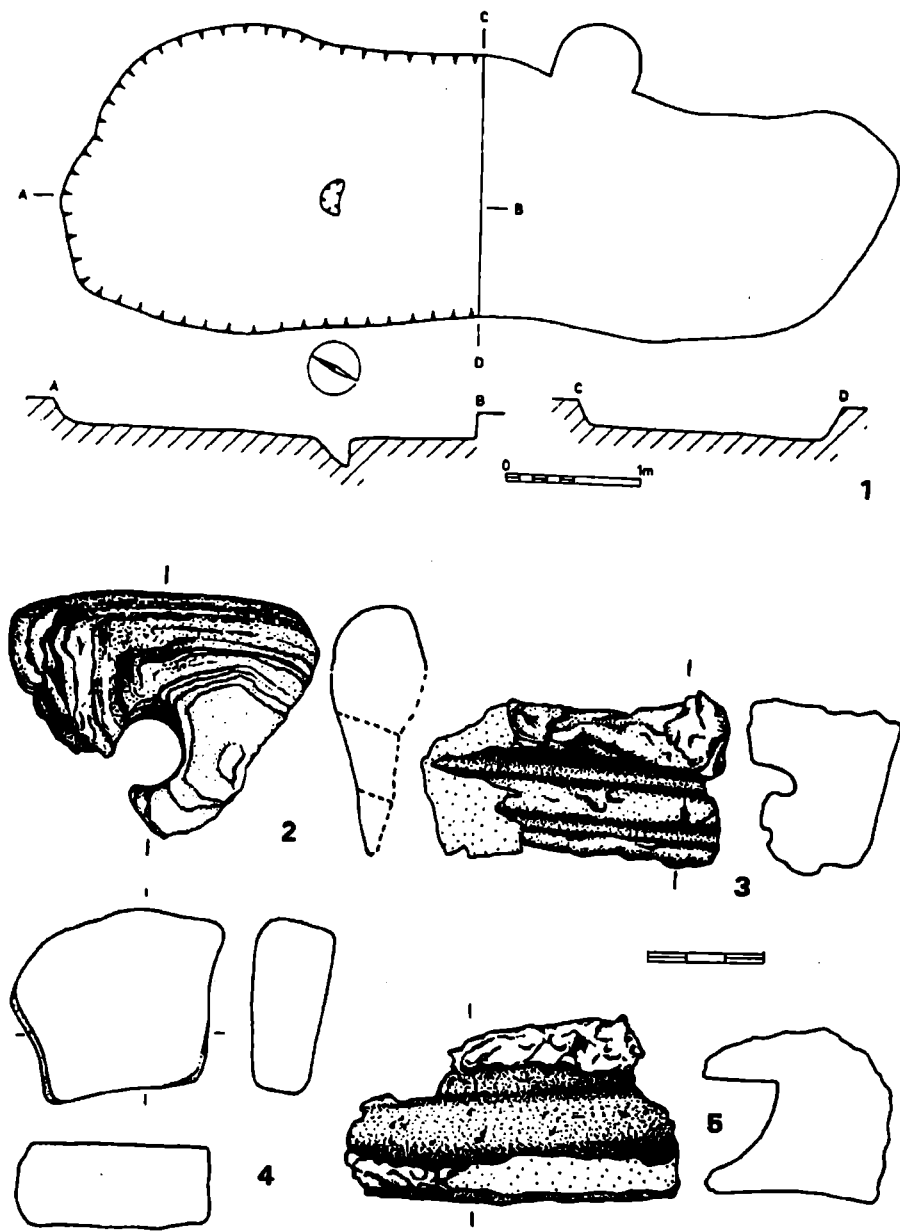
Jedna ze zkoumaných neolitických jam (č. 68) se odlišuje od ostatních mj. tím, že obsahovala relativně velké množství zuhelnatělého rostlinného materiálu. Jí se proto podrobně zabývá následující text.

Objekt č. 68

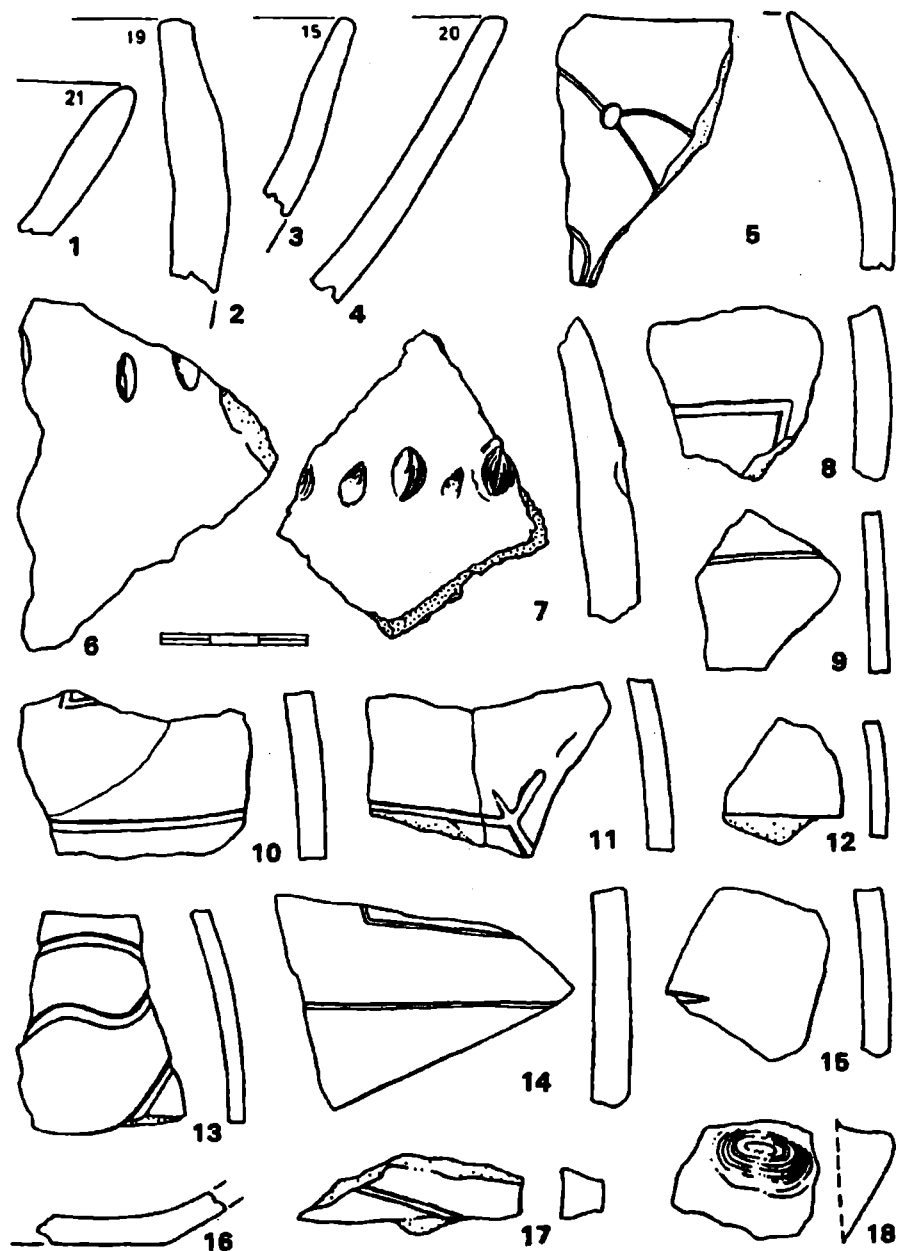
Objekt představuje mělká jáma v půdorysu výrazně protáhlého tvaru, s delšími stěnami víceméně rovnými a s jednou kratší stranou šikmou, druhou oblou. Má výrazně šikmé až svislé stěny a rovné dno (obr. 1:1). Půdorys mohl mít v době svého vzniku částečně obdélníkovitý tvar. Výplň jámy tvořila homogenní jílovitá zemina tmavošedé barvy. Prozkoumána byla pouze její severnější polovina. Jáma obsahovala keramiku (78 ks), broušenou kamennou industrii (2 ks), štípanou kamennou industrii (3 ks), mazanici (asi 6 kg), zuhelnatělý rostlinný materiál a úlomky kostí.

Rozměry: 170–230 x 628, hloubka 18–24 cm.

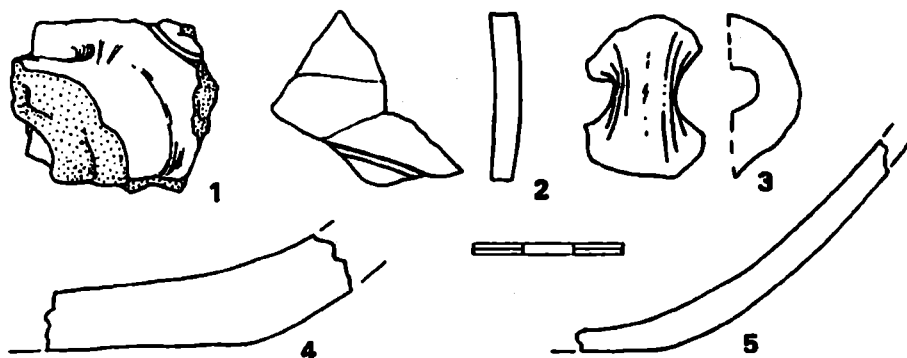
Keramika. Z malých okrajových zlomků s ještě odhadnutelnými diagnostickými znaky lze vyvodit, že v souboru převažují (vysoce) misky s kónicky utvářenými stěnami, ojediněle se vyskytne oblá miska, bombovitá nádoba a snad i lahvovitá/amforovitá nádoba. Dna jsou přímá s ostrou i oblou hranou. V zastoupení ryté linie zakřivené a přímé existuje přibližně rovnováha. Síla linií se pohybuje od méně než 1 mm až po 2,5 mm, a to víceméně rovnoměrně. Na vnitřní straně jednoho zlomku jsou patrné zbytky po smolném nátěru, na dalším pak ve spojení s jemnou rytou linií je vidět oválný důlek (na úhlu linií). Z výčnělků se vyskytuje horizontální ouško s vertikálním otvorem většího průměru, středně velký oválný pupek horizontální a horizontální ouško s vertikálním provrtem, z technické výzdoby pak výzdoba nehtových důlků a polodůlků. Mezi barevnými odstíny keramiky dominuje šedá, vnější symptom převážně redukčního výpalu. Keramická hmota je většinou jemná, relativně velké zastoupení má nehomogenní materiál s organickou příměsí (více než 1/5), ojediněle se vyskytne šamot.

Obr. 1. Kosoř, okr. Praha-západ. Objekt č. 68. Půdorys a profily (1), BI (2, 4), mazanice (3, 5).

Obr. 2. Kosoř, okr. Praha-západ. Objekt č. 68. Výběr keramiky.

Obr. 3. Kosoř, okr. Praha-západ. Objekt č. 68. Výběr keramiky.

Broušená kamenná industrie. Zl. tylní části blíže neurčitelného BKN s provrtem (\varnothing 20 mm) směřujícím šikmo (obr. 1:2). Materiál nástroje tvoří vápenatá břidlice tmavě šedé nazrzavělé barvy. Zvětráním je zvýrazněno páskování a plošně paralelní odlučnost horniny. Zachov. š. 62 mm. Jedná se o nástroj symbolické funkce. Je vyroben z příliš měkké horniny, než aby mohl být použit v pracovním procesu, jaký se předpokládá pro běžné BKN. — Zl. brousku s jednou pracovní stranou přímou (s. 24 mm, obr. 1:4). Jemnozrný až středně zrnitý pískovec mírně nahnědlé a načervenalé barvy. Podle B. Šreinové (1996), která horniny identifikovala, surovina k výrobě obou artefaktů pochází z nedalekého okolí lokality a je tedy místní proveniencce.

Štípaná kamenná industrie. 3 ks ŠI, z nichž podle určení A. Přichystala dva patří silicitu z glacienních sedimentů a jeden rohovci typu Český kras.

Mazanice. Asi 6 kg zlomků tvrdě vypálené mazanice okrově načervenalé barvy, většinou amorfních, zhotovených z hlíny ostřené malými kaménky. Některé z nich jsou z jedné strany hrubě lícované, popř. z druhé strany nesou otisky slabších i silnějších prutů až kmenů (např. \varnothing cca 8, 20, 30, 40, 50 mm). Na jednom zlomku je snad patrný otisk štípaného kmene (obr. 1:5). Všechny zlomky, které vykazují znaky oxidačního výpalu, byly součástí omítky překrývající kostru nějaké dřevěné stavby s proutěnou armaturou.

Zvířecí kosti. Podle určení J. Beneše kosti patří ovci (fragменты zubů a žebra). 16 zlomků se nedalo určit.

Určení semen a plodů v zuhelnatělém rostlinném materiálu. Vedle zuhelnatělého dřeva, které E. Opravil určil jako dub (*Quercus* sp., 25 zlomečků s drtí), z jámy pochází početný soubor semen a plodů, jež zpracoval Z. Tempír. Dodaný vzorek byl rozplaven a při plavení rozdělen na dvě frakce: do 2,00 mm a nad 2,00 mm. Beze zbytku byla zpracována část vzorku nad 2,00 mm. Frakce do 2,00 mm asi z méně než jedné poloviny. Nález obsahuje *Triticum dicoccum* SCHRANK (3491 obilek), *Triticum monococcum* L. (1464 obilek), dále baze klásků *T.d.* a *T.m.*, *Rumex spec.*, *Fagopyrum convolvulus* (L.) H. GROSS, Cap-

sella bursa pastoris (L.) MED., *Chenopodium album* L., *Bromus secalinus* L., *Galium* (*spurium* ?), *Melandrium noctiflorum* (?) a neurčená semena.

Triticum diococcum SCHRANK. Zuhelnatělé obilky pšenice dvouzrnky byly většinou velmi dobře zachované. Mají typický tvar, na ventrální straně zřetelnou rýhu, na hřbetní straně zůstávají po vypadlých embryích zřetelné jamky. Obilky jsou na příčném průřezu většinou asymetrické. Povrch obilek je matný nebo mírně lesklý. Kromě obilek bylo ve vzorku zjištěno i několik set bazí klásků s částečně zachovanými plevami a pluchami a částmi vřetene klasu. Vzorek obsahoval též dva poměrně dobře zachované klásky *T.diococcum*. *Triticum monococcum* L. Rovněž zuhelnatělé obilky pšenice jednozrnky jsou velmi dobře zachované. Obilky pšenice jednozrnky jsou štíhlejší, ze stran zmačklé, na hřbetní a břišní straně vypouklé. Rýha na břišní straně je zřetelná, obilky v obrysu jsou vřetenovité. Jejich tvar je typický. Na povrchu jsou hladké, matné nebo mírně lesklé. Ve vzorku se zachovalo též několik desítek bazí klásků a jeden klásek celý.

Plevele:

Rumex spec. — šťovík, poměrně velký počet nažek šťovíku velmi dobře zachovaných ukazuje na chudší půdu, resp. pole s prosvětleným porostem a již poměrně zaplevelené. Nažky jsou typické, dobře zachované, křehké se zřetelnou strukturou povrchu. Některé z nich se při manipulaci se vzorkem a při plavení rozlámaly. *Fagopyrum convolvulus* (L.) H. GROSS — větší množství pohanky svlačcovité. *Capsella bursa pastoris* (L.) MED. — kokoška pastuší tobolka, menší množství. *Chenopodium album* L. — merlík bílý, menší množství černých zuhelnatělých nažek má typický tvar i velikost. Na povrchu jsou nažky lesklé a jsou velmi křehké. *Bromus secalinus* L. — několik nahých obilek s věřepu stoklasy; jsou rovněž zuhelnatělé, na povrchu lesklé. *Galium spec.cf. spurium* L. — jedna polovina dvojnažky svízele nepravého (?) je dobře zachována včetně okrouhlé jamky na břišní straně nažky. *Melandrium noctiflorum* (L.) FR. — bylo zjištěno jedno semeno knotovky noční. Povrch semene je velmi dobře zachován, semeno je zuhelnatělé.

Z výše uvedeného vyplývá, že vzorek zuhelnatělých zbytků semen, plodů a některých dalších částí kulturních rostlin a plevelů obsahuje především obilky pšenice dvouzrnky a jednozrnky, a to v poměru 70,45% a 29,55%, čili v poměru typickém pro tyto dvě obilniny pěstované jako hlavní plodiny v neolitu a eneolitu v našich zemích. Kromě uvedených druhů nebyl další kulturní druh ve vzorku zjištěn. Zastoupení plevelů je obvyklé ve vztahu k pěstovaným plodinám, tj. obilninám. Přesto jejich výskyt naznačuje, že v konkrétním případě bylo pole již déle využíváno, vyčerpané, chudší na živiny a docházelo k rozšiřování světlomilných plevelů (šťovík, merlík a další). Celkový charakter nálezu odpovídá nálezům z téže doby z ostatních lokalit na území Čech a Moravy.

Poznámka. Zbývá zpracovat více než polovinu druhé frakce, což znamená, že bude zvýšeno zastoupení plevelů a je možné, že bude ještě zjištěn některý další druh plevelu.

Závěr

Keramika z objektu poskytuje jen málo záchytných bodů, zejména co se týče výzdobných technik a jejich počtu, aby jámový celek mohl být přesněji zařazen do vývojového schématu LnK — zdobených zlomků je pouze 12, což značí soubor s velmi nízkým prahem lineárního ornamentu. Nicméně i za této situace, s přihlédnutím k absenci nejstarších a nejmladších ukazatelů, lze celek včlenit do středního stupně LnK. Zároveň výskyt určitých starších prvků (např. organické příměsi ve spojení s nehomogenní keramickou hmotou, širší ryté linie, i když nedosahuje míry žlábků, kónické misky) by mohl naznačovat posun ke starší polovině stupně (např. Neustupný 1956, 396; Pavlů 1977, 44–47; Rulf 1986, 237, 238; Pavlů 1998, 83). Toto zařazení upřesňuje absolutní datum, získané ze vzorku zuhelnatělého obilí: 6080 ± 60 BP, tj. 5200–4900 BC kalibrované chronologie. (Z dopisu ze dne 20.1.1989, jehož autorem je Dipl. Práh. Knut Rassmann, Akademie der Wissenschaften der DDR, Zentralinstitut für Alte Geschichte und Archäologie, Berlin: „Die Berechnung der Halbwertszeit erfolgte mit 5569 Jahren. Die Kalibration wurde entsprechend den in Radiocarbon 1986, Vol. 28, No 2B vorgelegten Kalibrationskurven vorgelegt.“)

Pokud jde o neolitické a obecně pravěké jámy sídlištního rázu, naprosta většina je takového tvaru a obsahu, že u nich nelze určit jejich primární funkci. Výjimku tvoří zahloubené objekty, které se s velkou pravděpodobností interpretují jako hliníky a zásobní jámy (např. Pleinerová-Pavlů 1979, 62). K nim můžeme připojit z hlediska funkční rozlišitelnosti i objekt č. 68. Mohl by to naznačovat jeho částečně obdélníkovitý tvar, rozměry, rovné dno s kúlovou jamkou v podélné ose v prozkoumané části, šikmé až svislé stěny. Určitou nejasnou indicií by mohl být i jeho obsah — větší množství tvrdě vypálené mazanícové omítky s otisky konstrukčních prvků stavby a poměrně početný zuhelnatělý rostlinný materiál, zejména obilky pšenice dvouzrnky a jednozrnky. Zda však se nepřímé doklady pro existenci stavby, která zanikla požárem, vztahují k objektu č. 68 nebo k nějaké nadzemní stavební struktuře v jeho bezprostřední blízkosti, výzkumem ovšem nezjištěné, nelze říci. Ponecháme-li stranou vlastní obsah jámy, podobné parametry na lokalitě má jen objekt č. 72. Jedná se o druh objektu, který může být interpretován jako polozemnice nebo v jiných případech jako zemnice, pro nějž jako kritéria v maximalistické podobě se uvádějí pravoúhlý tvar, rovné dno, přímé a svislé stěny, topeniště a kúly podpírající střechu (Wüstehube 1993, 523, 524; tamtéž jsou relativizovány zejména poslední dvě v případě objektů nesloužících k bydlení a diskutovány další otázky spojené s touto problematikou, v bádání o neolitu od jisté doby zcela opomíjené). Na přítomnost analogických druhů neolitických objektů (např. Kaufmann 1976, 48) bylo v současné době upozorněno nejen v Německu (Wüstehube 1993), ale i na Moravě zásluhou Z. Čižmáře (1998). Že pozadu nezůstanou ani jiné oblasti, nebo-li se uplatní obvyklý jev řetězové reakce, reagující na nové nebo aktualizované staré myšlenky a představy, naznačuje i nález velké a hluboké jámy obdélníkového tvaru se zaoblenými rohy (320–360 x 420, hl. 160 cm) a rovným dnem z mladšího stupně kultury s vypíchanou keramikou ze Mšena, okr. Mělník

(obj. č. 145, nepublikováno). Naproti tomu v Bylanech, máme-li na mysli území Čech, kde předpoklad jejich objevení z důvodu značného rozsahu prozkoumané plochy a velkého počtu objektů by měl být největší, zjištěny nebyly (např. Pavlů-Zápotocká-Soudský 1985, 9; Rulf 1989, 165). Jednou věcí je diagnostikovat druh zahloubené stavby (zemnice/polozemnice), jinou pak přiřadit jí původní funkci, obytnou, výrobní, zásobní (např. mezi kritérií pro podzemní zásobní objekty se uvádí i obdélný půdorys — Šumberová 1996, 78) apod. K tomu však lze přistoupit až po vyhodnocení většího počtu relevantních objektů na straně jedné, a všech kritérií — zejména celkového tvaru a velikosti objektu, struktury a charakteru nálezů pocházejících z výplně a dalších znaků, např. konstrukčního rázu, pokud se dochovaly (srov. např. Kuna 1991, 49) — na straně druhé.

LITERATURA

- Čižmář, Z. 1998: Osídlení Lysické sníženiny kulturou s lineární keramikou. In: Otázky neolitu a eneolitu našich zemí, Turnov — Hradec Králové, 23–46.
- Kaufmann, D. 1976: *Wirtschaft und Kultur der Stichbandkeramiker im Saalegebiet*. Berlin.
- Kuna, M. 1991: Archeologický výzkum neolitického sídliště v Rostokách 1980–1985. *Historie výzkumu, popis lokality a sídlištních objektů*, Muzeum a současnost 10/1, 23–87.
- Neustupný, E. F. 1956: K relativní chronologii volutové keramiky, *AR* 8, 386–406.
- Pavlů, I. 1977: K metodice analýzy sídlišť s lineární keramikou, *PA* 68, 5–55.
- Pavlů, I. 1998: *Minulost a přítomnost archeologie v muzeu. Neolitické sídliště v Močovicích u Čáslavě*. Praha.
- Pavlů, I. — Pleinerová, I. 1979: Březno. Osada z mladší doby kamenné v severozápadních Čechách. Ústí nad Labem.
- Pavlů, I. — Zápotocká, M. — Soudský, O.: *Bylany. Katalog sekce A — díl 2*. Praha.
- Rulf, J. 1986: Ke struktuře keramické náplně středočeských sídlišť kultury lineární keramiky, *PA* 77, 234–247.
- Rulf, J. 1989: Typological classification of sunken features from Bylany. In: *Bylany seminar 1987. Collected papers*, Praha, 165–186.
- Slabina, M. — Lička, M. 1970: Kosoř, o. Praha-západ. In: *Výzkumy v Čechách 1970*, Praha, 50–51.
- Šreinová, B. 1996: *Mineralogický a petrografický výzkum artefaktů z lokality Kosoř. Výzkumná nálezoř zpráva (rkp.)*. Praha.
- Šumberová, R. 1996: Neolithic underground storage features, *PA* 87, 61–103.
- Vencl, S. 1970: Kosoř, o. Praha-západ. In: *Výzkumy v Čechách 1970*, Praha, 51.
- Wüstehube, V. 1993: Frühneolithische Grubenhäuser? — Neue Überlegungen zu einem alten Problem, *Germania* 71/2, 521–531.

BEITRAG ZUR NEOLITHISCHEN BESIEDLUNG DER GEMEINDE KOSOŘ, BEZIRK PRAHA-ZÁPAD

Im Verlauf der archäologischen Rettungsausgrabungen in 1970 auf einer Fläche von mehr als 2 Hektar, die für die Errichtung einer Sandgrube bestimmt war, wurde auf dem Gebiet der Gemeinde Kosoř, in der Flur „Nad Staňkovnou“, eine ganze Reihe von Grubenobjekten des Siedlungscharakters gefunden. Diese Objekte gehören zu dem Neolithikum aus der Kultur mit Linearkeramik und der Kultur mit Stichbandkeramik, aus der späteren Bronzezeit (Knovíz-Kultur, Štítary Typ),

sowie aus der jüngeren Hallstattkultur und aus dem frühen Mittelalter (Slabina-Lička 1970). Aus der Ausgrabungsfläche stammen auch vereinzelt Funde der mittelpaläolithischen Quarzgeröllindustrie und der mesolithischen Hornsteinindustrie (Vencl 1970). Was das Neolithikum betrifft, haben die meisten Gruben im Grundriss eine längliche und ovale Form auf. Von den übrigen neolithischen Objekten konnten einige Überreste von Unterteilen von kuppelförmigen Einkammeröfen aus Ton, in einigen Fällen mit Steinpflaster, sowie ein unvollständiger Grundriss eines Bauwerks aus zwei parallel verlaufenden Fundamentgräben gefunden werden.

Ein grosser Teil des Beitrags ist dem LnK-Objekt Nr. 68 gewidmet, das teilweise ausgegraben wurde. Das Objekt ist eine seichte Grube von länglicher Form, mit ausgeprägt schrägen bis vertikalen Wänden und mit ebenem Boden (Abmessungen: 170–230x628, Tiefe 18 bis 24 cm, Abb.1:1), die in einigen Parametern an das Grubenhaus erinnert (Wüstehube 1993, 523, 524). Diese Grube enthielt, unter anderem, zahlreiche Lehmewurfstücke mit Abdrücken von Konstruktionselementen des Baus, ein Fragment des geschliffenen Steingerätes von symbolischer Bedeutung (es wurde aus Kalkschiefer, d.h. aus weichem Gestein, angefertigt, Abb. 1:2) und neben Kohlenstücken (*Quercus* sp.- Eiche, bestimmt von E. Opravil) hauptsächlich verkohlte Früchte und Samen, die in einem vorläufigen Bericht von Z. Tempír bestimmt wurden: *Triticum diococcum* SCHRANK (3491 Caryopsis), *Triticum monococcum* L. (1464 Caryopsis), weiter T.d. und T.m. ohne Ähren, Unkraut *Rumex spec.*, *Fagopyrum convolvulus* (L.) H. GROSS, *Capsella bursa pastoris* (L.) MED., *Chenopodium album* L., *Bromus secalinus* L., *Galium* (spurium?), *Melandrium noctiflorum* (?) und unbestimmte Samen. Die Probe des verkohlten Pflanzenmaterials enthält vorwiegend Fragmente von Ähren des Einkorn- und Zweikornweizens, und zwar im Verhältnis 70,45% zu 29,55%. Ein Verhältnis, das für diese Getreidearten, die als Hauptarten im Neolithikum und Äneolithikum in Böhmen und Mähren angebaut wurden, typisch ist. Die Vertretung von Unkraut steht im üblichen Verhältnis zu den angebauten Pflanzen, d.h. zu den Getreidearten. Das Objekt wird von den nicht sehr zahlreichen Funden der Keramik (Abb. 2, 3) in die mittlere Stufe der Linearkeramik datiert (Neustupný 1956, 396; Pavlů 1977, 44–47; Rulf 1986, 237, 238; Pavlů 1998, 83). Die Datierung wird vom absoluten Datum präzisiert, das aus Proben des verkohlten Getreides gewonnen wurde: 6080±60 BP, d.h. 5200–4900 B.C. der kalibrierten Chronologie. (Zitat aus dem Schreiben vom 20.1.1989, dessen Autor Dipl. Präh. Knut Rassmann ist, von Akademie der Wissenschaften der DDR, Zentralinstitut für Alte Geschichte und Archäologie, Berlin: „Die Berechnung der Halbwertszeit erfolgte mit 5569 Jahren. Die Kalibration wurde entsprechend den in Radiocarbon 1986, Vol. 28, No. 2B vorgelegten Kalibrationskurven vorgelegt“). Die Frage der Grubenhäuser in der modernen Forschung des Neolithikums wurde erneut von V. Wüstehube (1993) gestellt, der auch Argumente aus dem Territorium Deutschlands anführte. Die Existenz dieses Objekttyps, obwohl nur in begrenzter Anzahl im Vergleich zu geläufigen Grubenobjekten dieser Zeitperiode, sind auch in anderen Gebieten zu erwarten, wie die Objekte aus Mähren (Čížmář 1998) oder auch aus Böhmen beweisen, wie das in diesem Beitrag beschriebene LnK-Objekt Nr. 68 aus Kosof und das lediglich erwähnte StK-Objekt Nr. 145 aus Mšeno, Bezirk Mělník (grosse und Tiefe Grube von rechteckigem Grundriss und mit ebenem Boden; Abmessungen: 320–360 x 420, Tiefe 160 cm). Das Problem ist dann die Bestimmung des Baustyps (Grubenhaus) und auch die Zuordnung des Objektes zu der ursprünglichen Funktion: Wohn-, Produktions-, Vorratsfunktion, u.s.w. Diese Bestimmung kann aber erst nach Auswertung einer höheren Anzahl der relevanten Objekte und auch aller relevanten Kriterien, durchgeführt werden. Als besondere Kriterien sind hier die Gesamtform, die Objektgrösse, die Struktur und der Charakter der Funde aus dem Objekt sowie weitere Merkmale, wie der Konstruktionscharakter zu nennen.

